

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

4 juni 1998

ONTWERP VAN DECREET

inzake sociale werkplaatsen

ADVIES

**namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
uitgebracht door de heer Marc Olivier
aan de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden : mevrouw Sonja Becq, de heer Jan Béghin, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Marc Olivier, Bart Vandendriessche ;

mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Patricia Ceysens, de heer Etienne De Groot ;

de heer Peter De Ridder, mevrouw Kathy Lindekens, de heer Guy Swennen ;

de heren Wilfried Aers, Felix Strackx ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaerts, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heren Fred Dielens, Johnny Goos, Jacky Maes ;

de heren Frank Creyelman, Karim Van Overmeire ;

de heer Herman Lauwers ;

de heer Jos Stassen.

Zie :

1014 (1997-1998)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

DAMES EN HEREN,

Conform artikel 28 van het Reglement vroeg de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden aan de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin een advies te formuleren over het ontwerp van decreet inzake sociale werkplaatsen (brief van 7 mei 1998 van de heer Robert Voorhamme, voorzitter van eerstgenoemde commissie).

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin kwam daartoe bijeen op 14 mei en 4 juni 1998. Die besprekingen resulteerden in het geformuleerde advies.

1. Inleidende uiteenzetting door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

Het regeerakkoord stelde dat "... wordt gepleit voor een globale regeling voor de beschermde tewerkstelling die de activiteitsdomeinen van de beschutte en de sociale werkplaatsen duidelijk omschrijft." Er is dus sprake van een globale regeling. Dat betekent volgens de minister niet per se een regeling in één decreet. De minister heeft dit met zijn collega voor Cultuur, Gezin en Welzijn, de heer Luc Martens, besproken.

De geciteerde passage in het regeerakkoord staat onder de noemer "van werkgelegenheid tot tewerkstelling", in een context van begeleiding op maat van werkzoekenden, van trajectmatige aanpak en stapsgewijze toeleiding naar de arbeidsmarkt.

Daaruit leidt de minister af dat dus harmonisatie, en niet integratie van beide regelingen nagestreefd moet worden. Integratie zou onrecht aandoen aan de differentiatie in de doelgroepen die beide op het oog hebben.

Daarom ook is een strenge bepaling en bewaking van de doelgroep zelf heel belangrijk. De doelgroep wordt strenger gedefinieerd dan voor de beschutte werkplaatsen. De betrokkenen moeten minstens vijf jaar werkloos zijn of met andere woorden, vijf jaar gepoogd hebben werk te vinden op de gewone arbeidsmarkt.

Trajectmatige toeleiding door de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) is een andere vereiste.

Er komt een stringente opvolging van de doorstromingsmogelijkheden na verloop van tijd. Erkenningen gelden de eerste maal voor een periode van vier jaar, naderhand voor onbepaalde termijn. Er wordt nagegaan of de afspraken nageleefd worden. Verschillende partners zijn betrokken bij de erkennings- en opvolgingsprocedure. De VDAB start reeds in het najaar met acties voor doorstroming in de sociale werkplaatsen.

De tegemoetkoming, namelijk de loonpremie, bepaald in het ontwerpdecreet, wordt na verloop van tijd degressief, met de bedoeling de doorstroming te stimuleren. Als een plaats vrij komt, wordt opnieuw een tegemoetkoming van 100 percent toegekend. (De omkaderingssubsidie is niet degressief.)

De subregionale tewerkstellingscomités (STC) spelen eveneens een structurele rol (zij adviseren over de activiteiten die al dan niet mogen worden uitgevoerd en over het aantal toe te kennen arbeidsplaatsen).

In de sociale werkplaatsen wordt het sectorloon uitbetaald, in plaats van de 80 percent van het gewaarborgd minimumloon in de beschutte werkplaatsen.

Al deze elementen werden aan minister Luc Martens meegedeeld. Het zijn de belangrijke onderdelen van het ontwerpdecreet die specifiek zijn voor de doelgroep van de sociale werkplaatsen. Het betreft mensen die ten eeuwigden dage in de werkloosheid zouden blijven als men geen specifieke maatregelen neemt. Het zijn vaak mensen die door verschillende omstandigheden in de marginaliteit beland zijn, hetzij door sociale handicaps, hetzij door een tekort aan performantievermogen. Vanuit sociaal oogpunt is het verkiesbaar die mensen vanuit een passieve naar een actieve situatie te brengen. Als men arbeid niet anders definieert, zullen zij terechtkomen bij andere, maar zuiver passieve opvangmogelijkheden die door de sociale wetgeving voorzien zijn.

De beslissing tot het experiment dat onder de vorige minister van Tewerkstelling werd goedgekeurd, werd consequent door de minister uitgevoerd. Het

loopt nu al enkele jaren en er werden reeds evaluatierapporten gemaakt. Voorliggend ontwerpdecreet komt tegemoet aan de verzuchting van het parlement dat van in het begin en telkens opnieuw bij de begrotingsbesprekingen aangedrongen heeft op een decretale grondslag. Er wordt geopteerd voor een structurele regeling binnen de budgettaire mogelijkheden. Een experiment kan niet blijven duren. De evaluatierapporten hebben de waarde van het experiment aangetoond en de nood aan enkele nodige bijstellingen aangewezen.

De SERV heeft de regeling positief geadviseerd en onderschrijft de voorgesteld aanpak. De Raad van State heeft geoordeeld dat de regeling binnen de Vlaamse bevoegdheden valt. De Europese Commissie van haar kant heeft geoordeeld dat de loonsubsidie niet leidt tot verstoring van de concurrentie.

De minister is van oordeel dat de mogelijkheden voor sociale tewerkstelling verruimd moeten worden. De regeling wordt bekostigd binnen de budgettaire mogelijkheden. Het Vesoc heeft deze vorm van sociale tewerkstelling opgenomen in zijn werkgelegenheidsafspraken. Bedoeling was en blijft dat om deze sociale tewerkstelling te laten vallen onder het actief inzetten van de werkloosheidsvergoedingen, wat federale bevoegdheid is. Tot nog toe is de minister er niet in geslaagd de federale overheid te overhalen.

De minister is er zich van bewust dat de beschutte werkplaatsen vragende partij zijn om in een dergelijk systeem te stappen. Daarbij gaat men voorbij aan de specifieke doelgroep van deze regeling. De budgettaire toepassing van die vraag zou er ook toe leiden dat de regeling niet verder zou raken dan in het stadium van voorontwerp. Het zou op het veto van de minister van Financiën en Begroting stuiten.

2. Bespreking

De heer Felix Strackx zegt dat de VB-fractie positief staat ten aanzien van het principe van de sociale werkplaatsen. De spreker betreurt wel dat er geen poging gedaan werd om in één decreet tot een gelijkwaardige regeling te komen voor zowel beschutte als sociale werkplaatsen. Verder is het lid van oordeel dat met dit ontwerpdecreet een blanco cheque van het parlement gevraagd wordt : er staat niets in. Meer en meer wordt in decreten opgenomen dat de Vlaamse regering vanalles bepaalt. Met

die minachtende houding ten aanzien van het parlement kan de heer Strackx niet instemmen.

De VLD-fractie kan zich eveneens scharen achter het concept van de sociale werkplaatsen, zegt mevrouw Patricia Ceysens. Spreker wenst wel drie bedenkingen bij het ontwerpdecreet te formuleren. Vooreerst vreest zij dat er concurrentie zal ontstaan met de beschutte werkplaatsen om orders binnen te halen. Daarom ook werd er destijds voor één globale regeling voor beide tewerkstellingsvormen geopteerd. Concurrentie is in die sector allerm minst wenselijk. Volgens de memorie van toelichting staan problemen in de welzijnssector één globale regeling in de weg. Nu verklaart de minister dat het om budgettaire redenen is.

Minister Theo Kelchtermans repliceert dat de budgettaire redenen secundair zijn. Het is natuurlijk een belangrijke vaststelling dat de huidige regeling voor de beschutte werkplaatsen, namelijk CAO 43, al zeer moeilijk voor 100 percent uitgevoerd kan worden. Dezelfde premiereregeling opentrekken voor beide werkvormen zou ertoe leiden dat de doelgroep van de sociale werkplaatsen nog nauwelijks aan zijn trekken komt.

Ten tweede stelt mevrouw Ceysens een tegenstrijdigheid in het ontwerpdecreet vast. Enerzijds heeft de degressieve subsidiëring tot doel de doorstroming te stimuleren. Anderzijds wordt in artikel 5 gesproken van "werkzoekenden die (...) geen arbeidsplaats in het reguliere arbeidscircuit kunnen verwerven of behouden".

De minister zegt dat die bepaling slaat op het ogenblik dat betrokkenen "opgenomen kunnen worden". De begeleiding van die mensen kan tot een verrassende assertiviteit leiden, maar dat is onvoorspelbaar. Voor een percentage van de werknemers in de sociale werkplaatsen moet men ervan uitgaan dat een eerste beoordeling misleidend is en dat betrokkenen meer capaciteiten ontwikkelen dan men aanvankelijk zou vermoeden.

Mevrouw Ceysens merkt op dat dit maar voor een deel van de werknemers geldt. Voor een ander deel moet men ervan uitgaan dat doorstroming niet lukt. Zij blijven begeleiding nodig hebben. Uiteraard moet doorstroming gestimuleerd worden, maar de degressieve subsidiëring geldt voor iedereen. Iedereen moet dus na X-aantal jaren doorstromen ? Hoe worden diegenen die er niet in slagen door te stromen, opgevangen ?

De minister wees op de stringente vereisten ten aanzien aan de doelgroep. Volgens mevrouw Patri-

cia Ceysens is in de besprekingen in het kader van het armoedebat duidelijk gebleken dat vijf jaar werkloosheid zeer lang is. Men wordt op kortere tijd kansloos. Het is wenselijk dat men op kortere tijd een nieuwe kans krijgt.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen wil bij de bespreking in deze commissie vooral aandacht hebben voor de link met Welzijn. (Het debat ten gronde kan in de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden gehouden worden.) Een belangrijk element daarbij is de omschrijving van de doelgroep. Ze is overgenomen vanuit de bestaande werking. Het lid sluit zich deels aan bij de opmerking van mevrouw Ceysens over de vereiste van vijf jaar werkloosheid en toeleiding via VDAB. Niet iedereen die recht op arbeid heeft, wordt gevat door die bepaling. Mensen met bijvoorbeeld een vervangingsinkomen moeten ook de kans krijgen om in een sociale werkplaats aan de slag te kunnen. De toegangspoort zou dus voor een stuk verbreed moeten worden. De heer Olivier sluit zich daarbij aan : de zogenaamde sociaal gehandicapten (bijvoorbeeld ex-gevangenen) zouden ook in aanmerking moeten komen.

Mee in het licht daarvan suggereert het lid om in de erkenningscommissie ook de band te leggen met Welzijn, met de administratie bijvoorbeeld. Zo kunnen zij ook zicht krijgen op de toeleiding. Dat kan een goede link zijn naar de beschutte werkplaatsen die zich nu wat onder druk gezet voelen. De discussie ten gronde over de beschermde tewerkstelling, of dit nu welzijn of tewerkstelling is, kan misschien beter met enkele jaren uitgesteld worden, meent het lid, aangezien onlangs nog tal van maatregelen genomen werden. Het lid denkt daarbij aan het activeren van uitkeringen op federaal vlak. Dat zou verder moeten gaan dan het activeren van werkloosheidsuitkeringen alleen.

Een ander aspect is de dualiteit van de begeleiding, vervolgt mevrouw Riet Van Cleuvenbergen. Uit werkbezoeken van de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden bleek dat er sterke verschillen zijn tussen de sociale werkplaatsen. Sommige leggen de klemtoon op het economische aspect, met evenwel aandacht voor het sociale. Het lid meent dat dat het uitgangspunt moet zijn voor de sociale werkplaatsen. Daarom moet het management nog meer ondersteund worden en moeten er meer eisen aan gesteld worden. Er moet meer aandacht gaan naar arbeidsattitudes dan in de beschutte werkplaatsen waar geen doorstroming vereist is. De dualiteit voor de sociale werkplaatsen bestaat erin dat de sociaal meest risi-

covolle groep er wel degelijk terecht moet kunnen, en dat anderzijds tegelijk uitzicht geboden moet worden op doorstroming.

Het lid concludeert dat vanuit welzijnsoogpunt de link naar het sociale aspect gelegd moet worden, naar de risicogroep die ruimer is dan degenen die bij de VDAB ingeschreven zijn. Het lid onderstreept verder dat de sociale economie ruimer is dan de sociale werkplaatsen : werkgelegenheid van de risicogroepen blijft ook een opdracht van de reguliere economie.

De heer Marc Olivier, verslaggever, beschouwt het ontwerpdecreet als een goed initiatief. Het experiment kan niet aangehouden worden ; er moet een decretale basis gegeven worden aan de sociale werkplaatsen. Er blijft wel een probleem tussen de beschutte werkplaatsen en de sociale werkplaatsen. Deels kan dat opgevangen worden door de belangrijke rol van de VDAB. Toch stelt men vast dat er een "komen en gaan" blijft bestaan tussen sociale en beschutte werkplaatsen. Door een ongunstige beslissing van de provinciale evaluatiecommissies (PEC's) krijgen verschillende mensen met een handicap geen toegang tot de beschutte werkplaatsen ; ze komen via de VDAB uiteindelijk terecht in de sociale werkplaatsen. Op het veld heerst er heel wat verwarring over de te bereiken doelgroep. Er wordt ook wel vergeten dat de doelgroep van de sociale werkplaatsen nu, de doelgroep van de beschutte werkplaatsen van dertig jaar geleden is. Het is dan ook begrijpelijk dat de beschutte werkplaatsen pleiten voor een gelijke behandeling. De heer Olivier erkent echter dat dat budgettair uitgesloten is. Men kan vaststellen dat heel wat beschutte werkplaatsen, die soms over meer middelen beschikken, in de verleiding gebracht worden om een sociale werkplaats op te richten. Anderzijds is er toenadering merkbaar vanuit de sociale werkplaatsen naar de beschutte, wegens een tekort aan middelen.

Wat is het doel van de sociale werkplaatsen ? Volgens de heer Marc Olivier zijn er twee strekkingen. Volgens de enen moet doorstroming het doel zijn. Volgens de anderen moeten sociale werkplaatsen beschouwd worden als een permanent tewerkstellingscircuit. In dat geval zullen er volgens de spreker problemen ontstaan door de concurrentie met de beschutte werkplaatsen. Het eerste doel geniet de voorkeur. De sociale werkplaats is de ideale plaats om mensen die vijf jaar werkloos zijn, de nodige assertiviteit en arbeidskwalificaties bij te brengen om terug in de reguliere arbeidsmarkt aan de slag te kunnen. De VDAB zal hier een belangrijke rol moeten spelen. De criteria moeten duide-

lijk vastgelegd worden, want ook voor de sociale werkplaatsen moet men op zijn hoede zijn voor misbruik of verkeerd gebruik. Het lid verwijst naar praktijken waarbij personen met een negatieve beslissing van de PEC voor toegang tot een beschutte werkplaats, achteraf toch binnenraken met een doktersattest.

De verslaggever, de heer Marc Olivier, en de voorzitter, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, vragen minister Theo Kelchtermans de evaluatierapporten over de experimenten sociale werkplaatsen enerzijds en beschutte werkplaatsen anderzijds te bezorgen aan de commissie. De voorzitter vraagt of er cijfers bestaan over het verloop tussen beschutte en sociale werkplaatsen, en over de doorstroming vanuit de sociale werkplaatsen.

Op de opmerking van de heer Olivier repliceert de heer Jo De Niel, namens de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, dat het niet onmogelijk is dat personen via een doktersattest toch in de beschutte werkplaatsen aan de slag kunnen. Alleen ontvangt de werkplaats dan geen loonsubsidie van het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH). De bevoegdheid van het VFSIPH betreffende de beschutte werkplaatsen is gericht op de personen die de voor het VFSIPH vastgelegde toeleidingsprocedure doorlopen hebben. Met de invoering van de arbeidstrajectbegeleiding (ATB) en de wijzigingen in de centra voor beroepsopleiding wordt er een grotere klemtoon gelegd op doorstroming naar het gewone circuit. Er zal dus analoog met het beleid van de minister van Tewerkstelling uiterste inspanningen gedaan worden om mensen in het gewone circuit aan het werk te krijgen. Pas als blijkt dat dat aan het einde van het traject niet kan, kan het VFSIPH zijn toeleiding herzien en goedkeuring geven voor tewerkstelling in een beschutte werkplaats. Dat concept is slechts één jaar in uitvoering. Er wordt bij de beschutte werkplaatsen aangedrongen aan te sluiten bij de ATB. Men zal merken dat de toegangspoort opnieuw groter zal worden.

De heer De Niel wijst erop dat de beschutte werkplaatsen tot echte bedrijven geëvolueerd zijn, met een klantenrelatie waarbij opdrachten op tijd uitgevoerd moeten worden. Omdat dat niet altijd te realiseren is met personen met een handicap, zoekt men soms zijn toevlucht tot andere, valide werkrachten. Heel wat interimarbeid getuigt daarvan. De minister van Welzijn aanvaardt dat zolang de beschutte werkplaatsen hun basisopdracht, dit is tewerkstelling van zwakken, blijven uitvoeren.

De heer Jo De Niel, namens minister Martens, zegt enkel over cijfers te beschikken over de rotatie binnen het bestand van personen met een handicap. Het gaat om 10 percent. Daarvan slaat het grootste deel op rotatie tussen de beschutte werkplaatsen onderling. Slecht 2 à 3 percent stroomt door naar de reguliere markt. Die cijfers zijn het resultaat van onderzoeken van het HIVA (Hoger Instituut voor de Arbeid – KUL) en worden bevestigd door het VLAB (Vlaamse federatie van beschutte werkplaatsen). De geringe rotatie heeft natuurlijk te maken met de sociale zwakte van de doelgroep.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey vraagt of er recente cijfers zijn die eventueel al een invloed aantonen van de bijsturing door het VFSIPH o.m. via de ATB. De heer De Niel antwoordt dat het project pas goed op gang gekomen is begin 1997. Het onderzoek loopt aan de UG. Het rapport wordt eind juni verwacht. Uit tussentijdse resultaten blijkt dat de vraag naar begeleiding naar de gewone arbeidsmarkt zeer groot is. Eind 1997 waren er 1.170 dossiers. Voor 800 trajecten binnen de groep-VFSIPH wordt gezocht naar een plaats in de reguliere markt. De mogelijkheden van de federale Smet-banen mogen daarbij niet onderschat worden.

Mevrouw Sonja Becq wil aandacht vragen voor de initiatieven in de sociale werkgelegenheid die buiten de sociale en de beschutte werkplaatsen vallen. Ook zij beantwoorden aan een behoefte. Het lid denkt bijvoorbeeld aan initiatieven van centra voor geestelijke gezondheidszorg, voor een werking met ex-psychiatrische patiënten. Welke mogelijkheden zijn er daarvoor qua financiering ?

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey vraagt of de evaluatie van het experiment een licht werpt op de financiële situatie van de sociale werkplaatsen. Welke kansen hebben zij de facto gehad ? Hoe zit het met het looncreërend vermogen ? Zijn er achterstallen ? De voorzitter vindt het belangrijk dat een brug tussen de sociale en de beschutte werkplaatsen mogelijk is, zij het met respect voor de verschillende toegangspoorten. Waar ziet de minister een mogelijkheid op doorverwijzing naar de sociale werkplaatsen vanuit de welzijnssector ? Mevrouw Merckx-Van Goey denkt daarbij aan de sociale werkplaats als tijdelijke overstap van de beschutte werkplaats naar de reguliere arbeidsmarkt.

De heer Strackx raakte de 'eeuwige' discussie aan over wat in een decreet en wat in een besluit geregeld moet worden. Minister Theo Kelchtermans

zegt daar het 'eeuwige' antwoord op te geven, namelijk het parlement niet te willen overbelasten met details. Afhankelijk van de toestand op het terrein moet de nodige soepelheid aan de dag gelegd kunnen worden. Als bijvoorbeeld blijkt dat nog categorieën werkzoekenden in de doelgroep opgenomen moeten worden, is het niet wenselijk een regeling daarvoor telkens aan het parlement voor te leggen. Het parlement kan overigens te allen tijde de bevoegde minister ondervragen over besluiten.

In de uiteenzetting van de heer De Niel is al aan bod gekomen dat de beschutte werkplaatsen een andere doelgroep hebben dan de sociale werkplaatsen. De doelgroep van de sociale werkplaatsen is veel gevarieerder en moeilijker te voorspellen. De doelgroep bestaat uit mensen met een zeer verschillende herkomst en problematiek. Er zijn meer verschillen tussen de sociale werkplaatsen onderling dan tussen beschutte werkplaatsen onderling. Rendementseisen zullen ook moeilijker haalbaar zijn in de sociale werkplaatsen. De beschutte werkplaatsen zijn over het algemeen ook sterker georganiseerd naar de economische wetmatigheden dan de sociale werkplaatsen. Er zijn wel een aantal duidelijke lijnen te trekken rond de doelgroep, maar er blijft altijd discussie over een grijze zone. Daarom moet aan de bewaking van de doelgroep de grootste zorg besteed worden.

De concurrentie tussen beide werkvormen houdt indirect verband met het voorgaande, vervolgt de minister. Het is een goede suggestie om dat ook in de evaluatie te betrekken. Dat kan de vorm aannemen van een soort permanent overleg tussen alle vormen van beschermde tewerkstelling. Het komt aan de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, toe om zoveel mogelijk vangnetten te voorzien vanuit welzijnsoogpunt, bijvoorbeeld voor mensen die uit psychiatrie komen. Als blijkt dat die vangnetten niet voldoen, moet bekeken worden of bijkomende initiatieven nodig zijn.

Wat de verhouding beschutte/sociale werkplaatsen aangaat, zou er in overleg met beiden, een protocol kunnen worden onderschreven door zowel de minister van Cultuur, Gezin en Welzijn als de minister van Leefmilieu en Tewerkstelling. Het is de bedoeling de verhouding tussen beiden zuiver te houden. In geval van geschillen kunnen die op een geëigende wijze beslecht worden.

Wat artikel 5 betreft, neemt de minister de suggestie mee. De bepaling is inderdaad misschien wat te defensief gefomuleerd. Men mag niet de indruk krijgen dat wie in de sociale werkplaats aan de slag

gaat, die ook niet meer verlaat. Het is niet de bedoeling dat mensen niet doorstromen. Het gaat er alleen om dat mensen in een beginsituatie verkeren waar ze zonder ingrijpen niet meer uitraken.

Wat de degressiviteit betreft is het niet zo dat de loonpremie tot een nulniveau herleid wordt, benadrukt de minister. Het gaat om de stimulans die eruit bestaat dat iemand die naar de reguliere arbeidsmarkt kan doorstromen, vervangen wordt door iemand waarvoor de werkgever 100 percent loonpremie krijgt. De minister heeft nog geen beslissing genomen over de mate waarin de loonsubsidie kan verminderen. Hij denkt aan een vermindering tot minimaal 70 percent van de loonpremie. Er wordt daarover onderhandeld met de koepel van de sociale werkplaatsen. Het is niet de bedoeling de sociale werkplaatsen in ademnood te brengen. De minister belooft de ontwerp-uitvoeringsbesluiten aan de voorzitter van de commissie te bezorgen. Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen wil nog wijzen op het probleem dat het in de praktijk soms maanden duurt vooraleer mensen die uit de sociale werkplaatsen vertrekken, vervangen kunnen worden. Er is blijkbaar onvoldoende reserve aan potentiële werknemers uit de doelgroep.

De voorwaarde dat betrokkene minstens vijf jaar werkloos moet zijn, kan nog herbekeken worden, zegt de minister. Het wordt geregeld bij uitvoeringsbesluit. Men kan die termijn te ruim vinden, maar men mag wel niet vergeten dat de betrokkene in die periode andere kansen gekregen kan hebben die de periode van werkloosheid niet onderbreken, zoals bijvoorbeeld via het werkervaringsplan. Maar door ook de niet-werkende werkzoekenden erbij te betrekken, die niet via de VDAB toegeleid worden, treedt men in een andere discussie, waarschuwt de minister.

De suggestie om in de erkenningscommissie ook de administratie van Welzijn te betrekken, beoordeelt de minister als positief. Het kan het werk van de administratie Tewerkstelling vergemakkelijken.

De minister is van oordeel dat in deze commissie de klemtoon over het algemeen te nadrukkelijk op de doorstroming gelegd wordt. Doorstroming is één van de doelstellingen. De belangrijkste doelstelling is mensen vanuit een defensieve situatie terug in een actieve situatie te brengen, waardoor de afgeleide problemen opgelost worden.

Mevrouw Marys Van Hal, van de administratie Tewerkstelling, namens minister Theo Kelchtermans, geeft de cijfers van berekeningen over twee jaar experiment sociale werkplaatsen. De doorstro-

ming behelst ongeveer 14 percent van de werknemers. Het werkelijke cijfer zal allicht iets lager liggen want het moet uitgezuiverd worden met ondermeer de beweging tussen sociale werkplaatsen onderling. Afhankelijk van de specificiteit van de sociale werkplaats ligt de doorstroming wat hoger of lager. Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen vraagt of er een evolutie in de doorstroming is. Mevrouw Marys Van Hal zegt daarover nog geen cijfers te hebben.

De minister herhaalt dat doorstroming een belangrijke doelstelling is, die door de degressiviteit sterk nagestreefd wordt. Men moet er zich voor hoeden dat te sterke rendementscriteria van in den beginne tot een negatieve selectie van mensen leiden. Dat neemt niet weg dat men in de sociale werkplaatsen wel meer oog moet krijgen voor rendementscriteria.

Mevrouw Marys Van Hal zegt geen zicht te hebben op het looncreërend vermogen van de sociale werkplaatsen. In ieder geval kan men stellen dat er geen overschot is met de huidige subsidiëring. Er wordt voor een deel omkadering gesubsidieerd, maar niet het volledige loon van de begeleiders.

Minister Theo Kelchtermans geeft de leden gelijk die stellen dat ook de reguliere bedrijven een opdracht hebben in het werk verschaffen aan risicogroepen. Er moet overwogen worden de werkgevers die, vanuit sociaal oogpunt een engagement aangaan tot tewerkstelling, begeleiding te geven vanuit de sociale werkplaatsen, die ervaring hebben met dat soort doelgroepen. Bedoelt de minister een CAO 26 voor de sociale tewerkstelling, vraagt de heer Olivier. De minister antwoordt ontkennend.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen wijst op het probleem van mensen die wel willen doorstromen naar het reguliere circuit, maar daar niet toe geneigd zijn omdat ze hun zogenaamde rugzak (verworven sociale uitkeringen) dan moeten afgeven. Voor betrokkenen is dat een risico. Psychiatrische patiënten bijvoorbeeld kunnen hervallen. Er zou moeten onderzocht worden in overleg met de federale overheid hoe men enige tijd de garantie van de 'rugzak' kan behouden als men doorstroomt naar het reguliere circuit. De minister wijst op de mogelijkheid voor de werkgever die dit risico aanvaardt, om aanspraak te maken op de voordelen van het Werkervaringsplan voor de privé-sector.

De heer Marc Olivier vraagt hoe extra arbeidsplaatsen toegekend kunnen worden aan een erken-

de sociale werkplaats. Zijn de budgettaire mogelijkheden het enige criterium? De minister antwoordt bevestigend. Op dit ogenblik zijn een zestigtal sociale werkplaatsen erkend. (De minister zal de lijst van erkende sociale werkplaatsen bezorgen). Een 800-tal werkplaatsen zijn ingevuld. 500 miljoen frank is er in de begroting ingeschreven voor de sociale werkplaatsen. Tot nog toe werd altijd op het Vesoc-overleg gevraagd om ook aan het sociale deel van de tewerkstelling invulling te geven. Dat heeft geleid tot de 500 miljoen frank middelen. Als men ook de activering van de werkloosheidsuitkeringen zou kunnen aanwenden zou men tot het dubbele aantal werkplaatsen kunnen bekostigen. Federaal minister bevoegd voor Tewerkstelling en Arbeid, mevrouw Miet Smet, is daar niet tegen gekant, maar er zijn weerstanden in het Waalse Gewest. Hoofdzakelijk zullen de mogelijkheden afhangen van het werkgelegenheidsoverleg.

De minister concludeert dat het voor de zekerheid van de sector van het grootste belang is dat er een decretale regeling komt. De minister belooft de evaluatierapporten aan de commissie te bezorgen.

Tot slot van de vergadering van 14 mei vraagt de commissie de verslaggever een ontwerp van advies op te stellen. In de commissievergadering van 4 juni 1998 werd beslist over het definitieve advies.

De verslaggever,

Marc OLIVIER

De voorzitter,

Trees MERCKX-VAN GOEY

ADVIES VAN DE COMMISSIE

De Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

– overwegende dat :

- 1° bepaalde groepen van laaggeschoolde, langdurig werkzoekenden geen enkele kans hebben onmiddellijk of zelfs via begeleidingsacties een plaats in het bedrijfsleven te verwerven en bijgevolg op een andere manier moet gepoogd worden deze mensen alsnog een plaats te geven op de arbeidsmarkt ;
- 2° het experiment sociale werkplaatsen hoogdringend een decretale regeling moet krijgen teneinde de rechtsonzekerheid op het veld weg te nemen ;
- 3° de eerste evaluaties van het experiment sociale werkplaatsen relatief positief zijn maar toch vragen doen rijzen in verband met de doelgroepen, de te kleine schaal van de initiatieven, het gebrek aan management, de grote diversiteit en andere ;
- 4° de SERV, de Raad van State en de Europese Commissie positieve adviezen uitbrachten ;

– formuleert het volgende advies :

- 1° de commissie staat positief tegenover het decreet inzake sociale werkplaatsen omdat de decretale onderbouw het experimenteel karakter van de initiatieven ondervangt ;
- 2° de commissie wijst evenwel op enkele problemen zoals ondermeer :
 - a) het gevaar van nefaste concurrentie tussen de beschutte werkplaatsen en de sociale werkplaatsen ;
 - b) het gevaar dat mensen uit de beschutte tewerkstelling naar de sociale werkplaatsen uitwijken of omgekeerd ;
 - c) het gevaar voor een gedifferentieerd beleid vanuit tewerkstelling enerzijds en vanuit welzijn anderzijds ;
 - d) het grote tekort aan vergelijkbare gegevens om de bestaande initiatieven te evalueren.

3° de commissie doet de volgende suggesties :

- a) de doelgroep van de sociale werkplaatsen enerzijds en de beschutte werkplaatsen anderzijds moet duidelijk afgebakend worden ;
- b) de doelgroep van de sociale werkplaatsen moet uitgebreid worden naar uitgesloten uit de werkloosheid (onder meer door toepassing van artikel 80), ex-gevangenen... ;
- c) sociale werkplaatsen moeten geënt worden op het economische model en gericht zijn op doorstroming veeleer dan op permanente tewerkstelling in de werkplaats ;
- d) beschutte werkplaatsen en sociale werkplaatsen zijn tewerkstellingsvormen en horen in die optiek tot de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling. In afwachting van een decretale regeling dient elk initiatief in wederzijds overleg tussen de Vlaamse ministers van Leefmilieu en Tewerkstelling en van Cultuur, Gezin en Welzijn besproken en beslist te worden. Het afsluiten van een protocol is de aangewezen weg ;
- e) een globale regeling voor beschutte en sociale werkplaatsen moet het streefdoel blijven ;
- f) er moeten samenwerkingsverbanden ontstaan tussen de diverse sociale werkplaatsen zodat versnippering vermeden wordt en overkoepelend management mogelijk wordt ;
- g) dringend overleg dient te worden georganiseerd met het federale niveau om middelen voor de tewerkstelling van risicogroepen over te hevelen met het oog op de ontwikkeling van deze vorm van tewerkstelling ;
- h) voorkeur dient te worden gegeven aan particuliere initiatieven : provinciale en plaatselijke besturen (artikel 4 van het ontwerp-decreet) kunnen slechts initiatieven nemen wanneer het particuliere initiatief in gebreke blijft ;

- i) aan de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin dienen de uitvoeringsbesluiten inzake de sociale werkplaatsen voor advies voorgelegd te worden.
-